

О. ХЕНРИ

КУПУВАЧЪТ ОТ КАКТЪС

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1977

chitanka.info

Добре, че сенната хрема и настинките не виреят в здравословния климат на тексаския град Кактърс, защото не може току-тъй да се изкихаш на големия магазин на Наваро и Плат.

Двадесетте хиляди жители на Кактърс пръскат с широки пръсти сребърните си монети, за да си купят каквото душата им иска. Голямата част от този полублагороден метал отива в магазина на Наваро и Плат. Тяхната сграда заема площ, на която биха могли да пасат двайсетина глави дребен добитък. От тях може да си купите вратовръзка от кожа на гърмяща змия, автомобил, или последна мода дамско велурено манто в двадесет различни отсенки за деветдесет и пет долара. Наваро и Плат първи въведоха парите на запад от река Колорадо. Това бяха фермери с търговски нюх, които разбраха, че земята няма да престане да се върти след изчезването на свободните пасища.

Всяка пролет петдесет и пет годишният Наваро, по-възрастният съдружник, наполовина испанец, но иначе космополит, способен и отракан човек, „запращаше“ към Ню Йорк да купува стока. Но тази година не се реши да поеме дългия път. Несъмнено остаряваше; и по няколко пъти на ден поглеждаше часовника си, докато дойдеше време за следобедната почивка.

— Джон — каза той на младия си съдружник, — тази година ти ще отидеш за стока.

Плат не посрещна с радост тази вест.

— Разправяли са ми, че Ню Йорк е страшно скучен град — каза той. — Но няма как, ще вървя. Може да се отбия в Сан Антонио за няколко дни, та да се поразвлека и позабавлявам.

След две седмици един човек, облечен точно по тексаски — черен сюртук, широкопола бяла шапка, ниска якичка, широка три четвърти инч и черна вратовръзка с цвят на ковано желязо, влезе в дрехарския магазин — продажба на едро — „Зизбаум и Син“ в долната част на Бродуей.

Старият Зизбаум имаше око на ястреб, памет на слон и ум, който се разгъваше пред него в три движения като гатанката с дърводелския метър. Той се отърколи към входа като полярна мечка и стисна ръката на Плат.

— Как е симпатичният господин Наваро? — попита той. — Тази година е решил, че такова пътуване не е за него, нали? И вместо него

ние имаме удоволствието да посрещнем господин Плат.

— Стреляте безпогрешно — каза Плат — и аз съм готов да дам четиридесет акра неразработена земя, за да разбера как го правите.

— Просто знам — ухили се Зизбаум, — тъй както знам, че валежите в Ел Пасо през годината са двајсет и осем и половина инча или увеличение с петнайсет инча, от което следва, че тази пролет Наваро и Плат ще купят костюми за петнайсет хиляди долара, а не за десет както в сушава година. Но това утре. В канцеларията ми ви чака пура, която ще премахне от устата ви вкуса на пурите, които сте прекарвали контрабанда през Рио Гранде... защото все пак те са контрабандни.

Беше късно следобед и работата за деня бе приключена. Зизбаум остави Плат с още недопушена пура, излезе от канцеларията и отиде при Син, който гласеше пред огледалото брилянтната си карфица на вратовръзката и се готвеше да излезе.

— Аби — каза бащата, — ще трябва да изведеш господин Плат тази вечер и да му покажеш едно-друго. Те са ни клиенти от десет години. Ние с господин Наваро използвахме всяка минута свободно време, за да играем шах. Това добре, но господин Плат е млад човек, а освен това идва за първи път в Ню Йорк. Сигурно няма да е трудно да го поразвлечеш.

— Добре — каза Аби и затегна здраво предпазителя на карфицата. — Ще го изведа. — „Докато види «Флетайърн» и метр дотела на «Астър» и чуе на грамофон «Под старата ябълка», ще стане десет и половина и той ще е готов да се увие в одеялото. Аз имам ангажимент в единайсет и половина, но до това време господин Тексас отдавна ще е захъркал.“

На другата сутрин в десет Плат влезе в магазина, готов да пристъпи към сделката. На ревера си беше забол китка зюмбюли. Зизбаум го посрещна лично. Наваро и Плат бяха добри клиенти и за сметка на отбива винаги плащаха в брой.

— Е, какво ви е мнението за нашето градче? — попита Зизбаум с празната усмивка на манхатънец.

— Не бих живял в него — отвърна тексасецът. — Снощи обиколихме доста нещо със сина ви. Имате хубава вода, но Кактърс е по-добре осветен.

— И ние имаме някоя и друга светлинка на Бродуей, ще отречете ли?

— Не, но има и доста сенки — каза Плат. — Обаче най-много ми харесаха конете ви. Още не съм видял кранта в града.

Зизбаум го поведе към горния етаж Да му покаже мострите.

— Повикайте госпожица Ашър — каза той на един от продавачите.

Госпожица Ашър дойде и Плат, от „Наваро и Плат“, за първи път усети над него да се спуска чудната, ярка светлина на романтиката и красотата. Той остана неподвижен като гранитна скала над Колорадския каньон, а широко отворените му очи не можеха да се откъснат от нея. Тя забеляза погледа му и се поизчерви, въпреки че нямаше този навик.

Госпожица Ашър беше манекенката на „Зизбаум и Син“. Тя беше руса, от тъй наречения „среден тип“ и основните ѝ мерки — гърди, талия и ханш — бяха дори по-добри от необходимия стандарт. Работеше при Зизбаум от две години и си разбираше от работата. Очите ѝ бяха ясни, но студени; и ако речеше да премери силата на погледа си с прочутия Базилик, това баснословно чудовище първо щеше да трепне и да наведе очи. Между другото тя умееше да преценява клиентите.

— А сега, господин Плат — каза Зизбаум, — искам да видите тези рокли „принсес“ в светли тонове. Те са само за вашия климат. Първо тази, ако обичате, госпожице Ашър.

Манекенката започна бързо да влиза и излиза, като всеки път обличаше нещо различно и изглеждаше още по-поразителна. Тя позираше напълно спокойно пред смаяния клиент, който стоеше онемял и неподвижен, докато Зизбаум лееше елейни думи за модата. На лицето на манекенката трептеше лека, безизразна, професионална усмивка, зад която, изглежда, се криеше нещо като досада или пренебрежение.

Когато „ревюто“ завърши, Плат като че взе да се двоуми нещо. Зизбаум беше малко неспокоен, смятайки, че клиентът му може би иска да види и други магазини. А Плат всъщност прехвърляше на ум най-хубавите парцели за строеж в Кактърс и се мъчеше да избере някой, на който да построи къща за бъдещата си жена... която в момента събличаше в гардероба бледолилавата вечерна рокля от тюл.

— Не бързайте, господин Плат — каза Зизбаум. — Помислете си довечера. Но никъде няма да намерите нашите цени, и то за такава стока. Боя се, че ви е скучно в Ню Йорк, господин Плат. Млад човек като вас не може да не чувства липсата на дамско общество. Искате ли довечера да излезете на вечеря с една хубава, млада дама? Госпожица Ашър несъмнено е изключително хубава млада дама; мисля, че ще ви бъде приятно с нея.

— Но тя не ме познава — каза колебливо Плат. — Не знае нищо за мен. Ще се съгласи ли? Ние дори не се запознахме?

— Дали ще се съгласи? — вдигна вежди Зизбаум. — Ще се съгласи, разбира се. Аз ще ви запозная. Ще се съгласи.

Той извика високо госпожица Ашър. Тя се яви спокойна и пренебрежителна, с бяла блуза и семпла черна пола.

— Господин Плат би желал да му направите удоволствието да вечеряте с него тази вечер — каза Зизбаум и бавно се отдалечи.

— Добре — каза госпожица Ашър, гледайки към тавана. — Ще ми бъде много приятно. Живея на Двайста улица, Запад, девет-единадесет. В колко часа?

— Да речем, седем.

— Добре, само, моля ви, не идвайте преди уречения час. Живея с една учителка, която смята, че не е редно мъже да влизат в стаята ни. А приемна нямаме, тъй че ще трябва да ме чакате в преддверието. Аз ще съм готова.

В седем и половина Плат и госпожица Ашър вече седяха на маса в един ресторант на Бродуей. Тя беше облечена с тънка черна рокля. Плат не знаеше, че всичко това влиза в работните ѝ задължения.

С деликатната помощ на един добър келнер той успя да поръча подходяща вечеря без обичайните за Бродуей аперитиви.

Госпожица Ашър му хвърли зашеметителна усмивка.

— Може ли да взема нещо за пиене? — попита тя.

— Ама разбира се — каза Плат. — Каквото пожелаете.

— Едно сухо martini — поръча тя на келнера.

Когато донесоха и сложиха напитката пред нея, Плат се пресегна и взе чашата.

— Какво е това? — попита той.

— Коктейл, естествено.

— Аз помислих, че поръчвате някакъв вид чай. Това е алкохол. Не бива да пиете такова нещо. Как е малкото ви име?

— Хелин, но така ме наричат само най-близките ми приятели — каза тя смразяващо.

— Слушайте, Хелин — подзе Плат, като се наведе над масата, — години наред, щом пролетните цветя цъфнат из полето, аз започвам да мисля за едно същество, което нито съм виждал, нито чувал. Още щом ви видях вчера, разбрах, че това същество сте вие. Утре аз си заминавам и вие идвате с мен. Това е безспорно, прочетох го в очите ви, когато ме погледнахте за първи път. Излишно е да се противите, ще трябва само да се подчинявате. Ето ви тук нещичко, което избрах за вас пътем.

Той ѝ подхвърли през масата пръстен с двукаратов диамант, Госпожица Ашър го отметна обратно с вилцата си.

— Не ставайте нахален! — срязва го тя.

— Аз имам сто хиляди долара — каза Плат. — Ще ви построя най-хубавата къща в Западен Тексас.

— И сто милиона да имате, не можете да ме купите, господин търговец. Не предполагах, че ще си имам неприятности с вас. Отначало ми се видяхте по-различен от другите, но излиза, че всички сте еднакви.

— Кои всички? — попита Плат.

— Всички вие, купувачите. Мислите, че като сме принудени да излизаме на вечеря с вас, за да не загубим работата си, можете да се отнасяте с нас, манекенките, както си искате. Много си въобразявате. Мислех, че вие сте по-различен от другите, но виждам, че съм се излъгала.

Изведнъж Плат чукна с пръсти по масата, сияещ от радост.

— Сетих се! — възкликна той възторжено. — Мястото на Никълсън, в северната част. Там има голяма дъбрава и естествено езеро. Старата къща може да се събори, а новата да се построи по-навътре.

— Млъкнете най-после! Съжалявам, че трябва да ви хокам, но е нужно такива като вас да разберат веднъж завинаги къде им е мястото. От мен се иска да изляза на вечеря с вас и да направя приятно прекарването ви, за да купувате от стария Зизи, но не се надявайте да ме купите заедно с някой от костюмите.

— Искате да кажете, че излизате така с всички клиенти и всички те ви говорят като мен?

— Всички разиграват някакъв театър — каза госпожица Ашър. — Но трябва да призная, че в едно отношение вие ги превъзхождате. Те обикновено говорят за диаманти, а вие извадихте истински диамант.

— От колко време работите, Хелин?

— Много ли ви допадна името ми? Осем години вече изкарвам сама прехраната си. Отначало бях касиерка и експедиторка, после продавачка, а след това станах манекенка. Не мислите ли, че вечерята ни е малко суха, господин Тексас, и трябва да се полее с вино?

— Занапред няма да пиете вино, моето момиче. Ужасно е, като си помисля, че... Утре ще дойда да ви взема от магазина. Искam да изберете един автомобил, преди да заминем. Няма какво друго да купуваме оттук.

— Стига глупости! Да знаете как са ми омръзнали такива приказки, просто ми се повдига.

След вечерята двамата тръгнаха по Бродуей и стигнаха до малкия парк на Диана. Дърветата веднага привлякоха Плат и той свърна на лъкатушната пътека под тях. На светлината в очите на момичето блеснаха две чисти сълзи.

— Това вече не ми харесва — каза Плат. — Какво ви е?

— Не обръщайте внимание. Това е от... Нищо, но отначало помислих, че сте по-различен. Но всички сте еднакви. Сега ще ме заведете ли у дома, или да повикам да ме изпрати някой полицаи?

Плат я изпрати до вратата на пансиона. Те се спряха за малко в преддверието. Тя го изгледа с такова презрение, че дори неговото дъбово сърце трепна. Той понечи да я хване през кръста, но тя му зашлеви плесница, от която бузата му пламна. Той отстъпи назад и в този миг на плочестия под падна и се отърколи някакъв пръстен. Плат се наведе да го търси и го намери.

— Вземете си никому ненужния диамантен пръстен и си вървете, купувачо — каза тя.

— Този е другият — венчалният — каза тексасецът, сложил на дланта си гладката златна халка.

Очите на госпожица Ашър го стрелнаха в полумрака.

— Вие наистина ли имавте пред вид това? Но вие...

Някъде се отвори врата.

— Лека нощ — каза Плат. — Ще се видим утре в магазина.

Госпожица Ашър влетя в стаята си и така разтърси учителката, че тя се изправи в леглото, готова да запищи: „Пожар!“

— Къде е това? — извика тя.

— И аз питам същото — каза манекенката. — Ти си учила география, Ема, и сигурно знаеш. Къде се намира град Как... Как... Карак... Каракас, да, така се казваше.

— Как смееш да ме будиш за такова нещо? — писна учителката.
— Каракас е във Венецуела, разбира се.

— С какво се отличава?

— Главно със земетресения, негри, маймуни, малария и вулкани.

— Не ме интересува — каза весело госпожица Ашър, — утре заминавам за там.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.